

دانشگاه علوم پزشکی تهران

معاونت آموزشی

دستورالعمل جامع پایان نامه دوره دکتری تخصصی (PhD)
دانشگاه علوم پزشکی تهران

فهرست مطالب

صفحه	عنوان صفحه
۱	بخش اول: کلیات
۲	مقدمه
۲	تعاریف
۳	هدف
۴	بخش دوم: اساتید راهنما و مشاور
۵	شرایط اساتید راهنما و مشاور
۵	استاد راهنما
۶	استاد مشاور
۶	نحوه انتخاب استاد راهنمای پژوهشی
۶	سقف تعداد پایان نامه برای هر استاد راهنما
۷	وظایف استاد راهنمای پژوهشی
۸	شرایط تغییر استاد راهنما و مشاور
۹	بخش سوم: فرایند انتخاب موضوع تا دفاع از پایان نامه
۱۰	انتخاب و تصویب عنوان پایان نامه (پیش پروپوزال)
۱۱	نگارش و تصویب پروپوزال
۱۲	تغییر موضوع پایان نامه
۱۲	اجرا و پیشرفت پایان نامه
۱۲	پیش دفاع از پایان نامه
۱۳	دفاع از پایان نامه
۱۴	برگزاری جلسه دفاع از پایان نامه
۱۶	ارزشیابی پایان نامه
۱۶	معیارهای ارزشیابی پایان نامه
۱۷	ارزشیابی نهایی پایان نامه و نمره دهی
۱۸	آیین نامه پایان نامه های کاربردی و محصول محور

۱۹	بخش چهارم: اعتبار مالی و حقوق معنوی پایان نامه
۲۰	اعتبار مالی
۲۱	حقوق معنوی
۲۲	بخش پنجم: راهنمای تدوین پایان نامه
۲۳	راهنمای تدوین پایان نامه
۲۴	بخش ششم: پیوست ها
۲۵	پیوست ۱: نحوه انتساب استاد راهنمای تحصیلی و دانشجو
۲۶	پیوست ۲: فلوچارت فرایند بررسی و تصویب عنوان (پیش پروپوزال) و پروپوزال پایان نامه دکتری تخصصی (PhD)
۲۶	پیوست ۳: نمونه فرم ارزیابی پروپوزال پایان نامه دکتری تخصصی (PhD)
۲۶	پیوست ۴: فرایند اجرای پایان نامه دکتری تخصصی (PhD) و برگزاری جلسات پیش دفاع و دفاع
۲۶	پیوست ۵: نمونه صورت جلسه پیش دفاع از پایان نامه
۲۶	پیوست ۶: نمونه فرم تأییدیه استاد راهنما مبنی بر آمادگی دانشجو برای دفاع از پایان نامه
۲۶	پیوست ۷: نمونه فرم اعلام آمادگی برای دفاع از پایان نامه
۲۶	پیوست ۸: نمونه فرم صورت جلسه دفاع از پایان نامه
۲۶	پیوست ۹: نمونه فرم ارزیابی پایان نامه دانشجویان دکتری تخصصی (PhD)

بخش اول: کلیات

A

مقدمه

پایان نامه بخش مهمی از تحصیلات تکمیلی در مقطع دکتری تخصصی (PhD) بشمار می‌رود. به منظور تکمیل دوره همه دانشجویان این مقطع ملزم به گذراندن پایان نامه بر اساس چارچوب مندرج در این دستورالعمل می‌باشند. متن این دستورالعمل برگرفته از اسناد بالادستی خارج و داخل دانشگاه بوده و دارای دو گروه اطلاعات است؛ گروه اول جملاتی که عیناً از آیین نامه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نقل شده است و گروه دیگر اطلاعاتی که به متن اضافه گردیده و مصوبه مراجع ذی ربط دانشگاه بوده و نقض کننده یا مغایر با مصوبات ذکر شده در آیین نامه های فوق نمی باشد اما موارد مذکور را شفاف کرده و ملاک عمل در دانشگاه است. شمول این آیین نامه برای دانشجویان ایرانی است که در دوره های و شرایط انجام پایان نامه در دوره دکتری تخصصی (PhD) برای اتباع خارجی تابع آیین نامه مربوطه می باشد.

تعاریف

۱. **دوره دکتری تخصصی (PhD):** دوره دکتری تخصصی بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در حوزه های مختلف در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند.

۲. **طول دوره:** مدتی است که دانشجو باید مراحل آموزشی و پژوهشی را بر اساس مقررات مربوط به اتمام برساند. حداکثر مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری تخصصی، بدون در نظر گرفتن ترم مربوط به واحدهای کمبود یا جبرانی، چهار و نیم سال است. چنانچه دانشجو علیرغم اعطای نیمسال های اضافه، در صورت تصویب، نتواند پایان نامه خود را تکمیل نموده و از آن دفاع نماید، از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره: شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه می تواند در موارد استثنایی به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده حداکثر تا سه نیمسال تحصیلی به کل مدت مجاز تحصیل دانشجو اضافه نماید، که دو نیمسال آن می تواند به مرحله پژوهشی اختصاص یابد.

۳. **پایان نامه:** پایان نامه گزارشی است مکتوب به زبان فارسی یا انگلیسی که در آن دانشجو نتایج بررسی و تحقیق خویش را در یکی از حیطه های رشته تحصیلی مربوطه زیر نظر استاد یا استادان راهنما انجام داده و ارائه می نماید.

تعداد واحدهای پایان نامه مطابق برنامه آموزشی مصوب شورای عالی برنامه ریزی حداقل ۱۶ و حداکثر ۳۰ واحد است؛ پایان نامه می تواند پژوهش بنیادی، کاربردی و بنیادی-کاربردی یا محصول محور (ترجیحاً در جهت حل اولویتهای کشوری و منطقه ای) باشد. گردآوری و گزارش موارد نادر، مورد پذیرش نبوده و به عنوان پایان نامه قابل تصویب نیست.

در خصوص پایان‌نامه‌های مرور سیستماتیک این امکان وجود دارد که پس از تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال و در مورد آن تصمیم‌گیری شود.

۴. **شورای پایان‌نامه:** با توجه به تنوع رویه جاری در گروه‌های مختلف آموزشی علوم پایه دانشگاه، فرایند انتخاب موضوع تا دفاع از پایان‌نامه در گروه‌های آموزشی دانشگاه، بسته به مورد، توسط شورای تحصیلات تکمیلی گروه یا شورای آموزشی گروه یا شورای پژوهشی گروه یا شوراها و کمیته‌های متناظر در گروه پیگیری می‌شود.

در این دستورالعمل منظور از "شورای پایان‌نامه"، هر یک از شوراها یا کمیته‌های نامبرده در بالا است که می‌تواند به‌عنوان نمونه متشکل از مدیر گروه آموزشی، معاون آموزشی گروه، معاون پژوهشی گروه، نماینده شورای تحصیلات تکمیلی در گروه و چند تن و یا همه اعضای هیئت‌علمی باشد.

هدف

هدف از گذراندن واحد پایان‌نامه، فراگیری و ارتقای مهارت‌های لازم برای انجام پژوهش علمی و بهبود عملکرد، در حوزه رشته مدنظر است. لازم به ذکر است که هر یک از گروه‌های آموزشی، بسته به رشته تخصصی، می‌توانند اهداف و انتظارات مشخص‌تر و دقیق‌تری برای ارائه واحد پایان‌نامه اعلام نمایند.

بخش دوم: اساتید راهنما و مشاور

شرایط اساتید راهنما و مشاور

استاد راهنما

۱. در مرحله پژوهشی به منظور راهنمایی دانشجوی در فعالیتهای پژوهشی و تدوین پایان نامه، از بین اعضای هیأت علمی دانشگاه یک استاد راهنمای پژوهشی که زمینه تحقیقاتی وی متناسب با موضوع پیشنهادی پایان نامه باشد انتخاب می شود.

تبصره ۱: در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای گروه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، مسئولیت راهنمایی پایان نامه دانشجوی را دو استاد راهنما به طور مشترک عهده دار می شوند اما مسئولیت نهایی پایان نامه به عهده استاد راهنمای اول است. استاد راهنمای دوم باید تمامی شرایط راهنمایی پایان نامه مندرج در بند ذیل را دارا باشد اما می تواند از خارج از گروه آموزشی دانشجوی و یا خارج از دانشگاه باشد.

تبصره ۲: هر دانشجوی می تواند حداکثر دو استاد راهنمای پژوهشی داشته باشد؛ اما در موارد خاص و استثنایی دانشکده ها می توانند با ارائه استدلال کافی برای بیش از دو استاد راهنما از شورای آموزش دانشگاه تقاضای مجوز نمایند.

۲. استاد راهنمای پژوهشی به تقاضای دانشجوی، موافقت عضو هیأت علمی، تأیید شورای پایان نامه و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و با توجه به شرایط ذیل انتخاب می شود.

تبصره: انتخاب استاد راهنمای آموزشی دانشجوی به عنوان استاد راهنمای پژوهشی وی بلامانع است ولی الزامی نیست.

۳. شرایط استاد راهنما:

- دارای حداقل مدرک دکتری تخصصی (PhD) یا دکترای تخصصی بالینی و با مرتبه حداقل استادیاری باشد؛
- حداقل سه سال سابقه تدریس یا پژوهش به عنوان عضو هیأت علمی در دوره های تحصیلات تکمیلی داشته باشد؛
- در طی سه سال سابقه تدریس یا پژوهش، راهنمایی حداقل دو پایان نامه پایان یافته کارشناسی ارشد را به عهده داشته باشد و یا در چهار پایان نامه دکتری تخصصی مشاور بوده باشد؛
- طی ۵ سال اخیر، حداقل ۵ مقاله منتشر شده در مجلات نمایه شده در بانک های ISI یا Pub med/Medline داشته باشد که حداقل در دو مورد از آنها، نویسنده اول یا مسئول باشد.

۴. احراز تمام شرایط فوق برای استاد راهنما الزامی است.

استاد مشاور

۱. به پیشنهاد استاد راهنمای پژوهشی و تأیید شورای پایان‌نامه، حداکثر سه نفر از اعضای هیئت‌علمی و یا از صاحب‌نظران و محققان برجسته غیر هیئت‌علمی، با داشتن شرایط زیر به‌عنوان استاد مشاور تعیین می‌شود.
۲. استاد مشاور:
 - دارای مدرک دکتری تخصصی (PhD) و یا دکترای تخصصی بالینی باشد.
 - حداقل سه سال سابقه تدریس یا پژوهش در حوزه مربوطه داشته باشد.

نحوه انتخاب استاد راهنمای پژوهشی

- هر یک از گروه‌های آموزشی می‌توانند روش خاص خود را برای انتخاب استاد راهنمای پژوهشی دانشجوی به‌کارگیرند. صرف‌نظر از روش مورد‌استفاده، اصول زیر باید در طی این فرایند رعایت گردد:
۱. درتهایت در انتخاب استاد راهنمای پایان‌نامه باید نظر دانشجوی لحاظ گردد و نباید انتخاب استاد راهنمای پژوهشی خاصی به دانشجوی تحمیل شود.
 ۲. گروه‌های آموزشی باید به‌منظور افزایش درستی انتخاب، قبل از تصمیم‌گیری اطلاعات لازم را در زمینه سوابق علمی و پژوهشی اعضای هیأت علمی در اختیار دانشجوی قرار دهند.
 ۳. فضای رقابتی آکادمیک برای انتخاب شدن به‌عنوان استاد راهنما برای کلیه اعضای هیأت علمی واجد شرایط وجود داشته باشد.^۲

سقف تعداد پایان‌نامه برای هر استاد راهنما

۱. تعداد پایان‌نامه‌هایی که هر استاد راهنمای پژوهشی می‌تواند همزمان هدایت آن‌ها را بر عهده داشته باشد، یکی از موارد به شرح زیر است:

الف- دو پایان‌نامه دکتری تخصصی (PhD)؛

ب- یک پایان‌نامه دکتری تخصصی (PhD) و سه پایان‌نامه کارشناسی ارشد.

تبصره: در صورتی که یک پایان‌نامه دو استاد راهنما داشته باشد، در محاسبه ظرفیت تعداد پایان‌نامه برای هر استاد راهنما، معادل یک‌دوم (۵۰ درصد) محسوب می‌شود.

۲. در شرایط استثنایی و با توجه به تعداد دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی هر گروه و نیز تعداد اعضای هیئت‌علمی دارای شرایط راهنمایی پایان‌نامه و درجه علمی آن‌ها، تصمیم‌گیری در خصوص هدایت

^۲ توضیح: با توجه به نقش مؤثر استاد راهنمای تحصیلی در انتخاب پایان‌نامه توسط دانشجوی، گرچه نحوه انتخاب استاد راهنمای تحصیلی مستقیماً به این دستورالعمل مربوط نمی‌باشد و انتخاب آن بر عهده مدیر گروه مربوطه است؛ مناسب به نظر می‌رسد لازم است گروه‌ها چارچوبی برای انتصاب استاد راهنمای تحصیلی داشته باشند که در گروه به تصویب رسیده و به اطلاع همه اعضای گروه رسیده باشد. به پیوست نمونه‌ای از نحوه انتصاب استاد راهنمای تحصیلی و دانشجوی که می‌تواند مورد‌استفاده قرار گیرد آورده شده است (پیوست یک).

همزمان پایان‌نامه‌ها بیش از هریک از موارد بند الف و ب بند فوق با لحاظ توانایی علمی عضو هیئت‌علمی و رعایت عدالت بر عهده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده می‌باشد.

در چنین مواردی که تعداد دانشجویان گروه بیش از ظرفیت تعیین‌شده بر اساس سقف تعیین‌شده در ماده یک باشد، جدول ذیل می‌تواند مبنای نسبت تعداد پایان‌نامه‌هایی که هر عضو هیئت‌علمی با توجه به درجه علمی می‌تواند به‌طور هم‌زمان هدایت آن‌ها را بر عهده داشته باشد، قرار گیرد. به این صورت که بر اساس مصوبه شورای پایان‌نامه گروه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، ظرفیت اساتید گروه به‌گونه‌ای افزایش می‌یابد که ظرفیت کلی گروه ۲۵ تا ۳۰ درصد بیش از تعداد کل دانشجویان باشد. به این صورت امکان انتخاب برای دانشجویان و رقابت در انتخاب اساتید فراهم می‌گردد و درعین‌حال از تمرکز بیش‌ازحد دانشجویان بر روی تعداد محدودی از اعضای هیئت‌علمی جلوگیری خواهد شد.

درجه علمی استاد راهنما	نسبت تعداد پایان‌نامه
استاد	۳
دانشیار	۲
استادیار	۱

۳. برای اجرایی شدن بند فوق لازم است در ابتدای هر سال تحصیلی در هر گروه آموزشی، سقف هر یک از اعضای هیئت‌علمی برای راهنمایی پایان‌نامه به شرح فوق تعیین شود. این فرآیند باید به شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده اعلام و بررسی و تصویب شود.

۴. شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده موظف است بر رعایت سقف تعداد پایان‌نامه در گروه‌های آموزشی نظارت داشته باشد.

وظایف استاد راهنمای پژوهشی

۱. استاد راهنما تمام فعالیت‌های علمی و پژوهشی مرتبط با پایان‌نامه دانشجو را هدایت و نظارت می‌نماید.
۲. استاد راهنما باید با توجه به امکانات پژوهشی موجود، کار تحقیقاتی دانشجو را به نحوی برنامه‌ریزی و هدایت می‌کند تا در موعد مقرر به اتمام برسد.
۳. استاد راهنما لازم است ساعاتی از هفته را برای راهنمایی دانشجو اختصاص دهد. تعداد ساعاتی را که استاد راهنمای پژوهشی به راهنمایی پایان‌نامه دانشجو اختصاص می‌دهد باید در هر نیمسال تحصیلی حداقل ۸ برابر تعداد واحد پایان‌نامه در آن نیمسال باشد.

تبصره: در صورتی که دانشجو از راهنمایی چند استاد بهره‌مند می‌گردد، این تعداد ساعت می‌تواند مجموع ساعات صرف شده توسط همه اساتید راهنما باشد.

۴. استاد راهنما هر شش ماه گزارشی از پیشرفت پایان‌نامه دانشجو دریافت و بررسی می‌نماید.
۵. استاد راهنما گزارش دانشجو را پس از ارائه شفاهی وی در جلسه مربوطه به صورت مکتوب از وی دریافت و پس از تأیید از طریق گروه به شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده ارائه می‌نماید.
۶. استاد راهنما باید بر تدوین مقاله منتج از پایان‌نامه توسط دانشجو نظارت کند و حسب مورد راهنمایی لازم را ارائه دهد.
۷. استاد راهنما به آماده شدن دانشجو برای شرکت در جلسه پیش دفاع و دفاع کمک می‌نماید.

شرایط تغییر استاد راهنما و مشاور

۱. هر دانشجو حداکثر یکبار مجاز به تغییر استاد و یا اساتید راهنما می‌باشد و این تغییر باید با موافقت طرفین و با ذکر دلایل کافی و تأیید شورای پایان‌نامه و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده باشد.
۲. چنانچه استاد راهنما در مقطع خاصی (بیشتر از دوپنجم مدت‌زمان اجرای پایان‌نامه) نتواند دانشجو را هدایت کند، باید به صورت کتبی و با توافق دانشجو، جانشینی را انتخاب و به تأیید شورای پایان‌نامه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده برساند.
- تبصره ۱: در صورت عدم توافق مابین استاد راهنما و دانشجو در مورد استاد راهنمای جایگزین، تصمیم‌گیری به عهده شورای پایان‌نامه خواهد بود و تصمیم اتخاذشده برای طرفین لازم‌الاجراست.
- تبصره ۲: در صورت تغییر استاد راهنما، تغییر عنوان پایان‌نامه با نظر استاد راهنمای جدید، موافقت دانشجو، تأیید شورای پایان‌نامه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده خواهد بود.
۳. در صورتی که طول مدت غیبت استاد راهنما، بدون تعیین جانشین، بیش از دوپنجم مدت‌زمان اجرای پایان‌نامه باشد، به منزله غیبت استاد راهنما تلقی گردیده و استاد راهنمای جدید، توسط شورای پایان‌نامه با رعایت مفاد بند ۲ فوق‌الذکر برای دانشجو تعیین می‌گردد.
۴. تغییر استاد مشاور حداکثر یکبار و بنا به پیشنهاد استاد راهنما و موافقت کتبی استاد مشاور و با ذکر دلایل کافی و پس از تأیید شورای پایان‌نامه و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده انجام می‌پذیرد.

**بخش سوم: فرایند انتخاب موضوع تا دفاع از
پایان نامه**

فرایند بررسی و تأیید موضوع (پیش پروپوزال)، پروپوزال و پیش دفاع پایان نامه و مسئولیت نظارت بر برگزاری کلیه جلسات مرتبط در گروه های آموزشی بر عهده شورای پایان نامه خواهد بود. تصویب نهایی عنوان، پروپوزال، پایان نامه و همچنین مسئولیت نظارت بر برگزاری جلسه دفاع از پایان نامه بر عهده شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده خواهد بود. مرحله پژوهشی پس از مرحله آموزشی و قبولی دانشجو در آزمون جامع آغاز شده و با تدوین پایان نامه و دفاع از آن پایان می پذیرد.

انتخاب و تصویب عنوان پایان نامه (پیش پروپوزال)

۱. دانشجو می تواند از ابتدای نیمسال دوم استاد راهنمای پژوهشی و موضوع پایان نامه خود را بر اساس فرایند مربوطه انتخاب کند. توصیه می شود حداکثر تا پایان نیمسال سوم تحصیلی این انتخاب صورت گرفته باشد. فرایند انتخاب و تصویب عنوان پایان نامه (پیش پروپوزال) در پیوست ۲ آورده شده است.
۲. موضوع پایان نامه، می تواند به پیشنهاد استاد راهنما یا با انتخاب خود دانشجو باشد.
۳. موضوع پیشنهادی در قالب یک پیش پروپوزال و حداکثر در دو صفحه ارائه می شود. پیش پروپوزال باید شامل عنوان دقیق بوده و بیان مسئله و اهداف، بررسی متون اولیه، روش اجرای مختصر و نوآوری موضوع در آن درج شده باشد و به تأیید استاد راهنما رسیده باشد.
۴. پیش پروپوزال ارائه شده، توسط مدیر گروه، یا هر فردی که وی مشخص می کند، از طریق ایمیل به اطلاع تمام اعضای هیئت علمی گروه مربوطه می رسد. اعضای هیئت علمی گروه باید تلافی منافع خود یا دیگران، یا مغایرت عنوان با نوآوری ادعایی را در صورت وجود، حداکثر طی ۱۰ روز کاری، به صورت مستند و با ذکر مصادیق، کتباً یا از طریق ایمیل به مدیر گروه اعلام نمایند. دلایل مخالفت باید دقیق و مستند بوده و از کلی گویی اجتناب شود. نظرات و دلایل ارائه شده بدون ذکر نام به استاد راهنما و دانشجوی مربوطه منعکس می گردد.
۵. سپس پیش پروپوزال، نظرات مطرح شده توسط اعضای هیئت علمی و پاسخ استاد راهنما و دانشجو (در صورت وجود) در شورای پایان نامه مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.
۶. در این جلسه تصویب عنوان (پیش پروپوزال) در شورای پایان نامه، با رأی بیش از نصف اعضای شورا صورت می پذیرد.
۷. در صورت تأیید پیش پروپوزال که به منزله تأیید عنوان است، دانشجو مراحل نگارش پروپوزال را آغاز می کند.

نگارش و تصویب پروپوزال

۱. دانشجوی موظف است فرایند مربوط به بررسی و تأیید پروپوزال پایان‌نامه را مطالعه کند (پیوست ۲) و طبق فرمت تعیین‌شده پروپوزال را تدوین نماید.
۲. دانشجوی موظف است پروپوزال پایان‌نامه خود را قبل از آزمون جامع در گروه به تصویب رسانده و برای طی مراحل تصویب، به دانشکده تحویل داده باشد؛ اما گرفتن واحد پایان‌نامه و شروع مراحل پژوهشی به بعد از قبولی در آزمون جامع موکول می‌شود.
۳. با تأیید استاد/استادان راهنما، دانشجوی درخواست برگزاری جلسه دفاع از پروپوزال را به شورای پایان‌نامه تحویل می‌دهد.
۴. شورای پایان‌نامه اعضای حاضر در جلسه دفاع از پروپوزال را تعیین می‌نماید.
تبصره: به‌منظور بررسی دقیق‌تر پروپوزال‌های پیشنهادی، شورای پایان‌نامه می‌تواند از داور داخل گروه یا خارج از گروه یا هر دو استفاده نماید. ضرورت استفاده از داور، بر اساس مصوبات شورای تحصیلات تکمیلی هر دانشکده خواهد بود. توصیه می‌شود داوران در طول فرایند انتخاب تا ارائه نهایی پایان‌نامه ثابت باشند.
۵. دانشجوی موظف است حداقل یک هفته قبل از جلسه دفاع از پروپوزال، متن مکتوب پروپوزال را به همه اعضای تعیین‌شده برای حضور در جلسه دفاع از پروپوزال تحویل و یا از طریق ایمیل برای ایشان ارسال نماید.
۶. توصیه می‌شود گروه‌های آموزشی به‌منظور ارزیابی پروپوزال‌های ارائه‌شده، فرم مشخصی در اختیار داوران قرار دهند. نمونه فرم ارزیابی پروپوزال پایان‌نامه دکتری تخصصی (PhD) در پیوست ۳ آورده شده است.
۷. جلسه دفاع از پروپوزال به‌صورت علنی و با اعلام قبلی خواهد بود. در این جلسه دانشجوی ضمن ارائه پروپوزال و پاسخ‌گویی به سؤالات داوران از پروپوزال خود دفاع می‌نماید.
تبصره ۱: حضور دانشجوی در جلسه دفاع الزامی است. دانشجوی نمی‌تواند به‌صورت غیرحضوری (ویدیو کنفرانس) از پروپوزال خود دفاع نماید.
- تبصره ۲: در صورتی که استاد راهنما نتواند در جلسه دفاع حضور داشته باشد، با اطلاع قبلی، امکان شرکت در جلسه با استفاده از ویدیو کنفرانس امکان‌پذیر است.
۸. پس از برگزاری جلسه دفاع از پروپوزال، دانشجوی موظف است یک نسخه از پروپوزال را در فرم مربوطه به همراه صورت‌جلسه مصوبه شورای پایان‌نامه که به تأیید مدیر گروه آموزشی مربوطه رسیده است، به اداره آموزش تحصیلات تکمیلی دانشکده تحویل دهد.
۹. در صورت تصویب پروپوزال در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، دانشجوی برای دریافت تأییدیه کمیته اخلاق اقدام می‌نماید.
۱۰. دانشجوی موظف است حداکثر تا ۱۴ روز بعد از تصویب، پروپوزال خود را در سیستم پژوهشیار ثبت کند و کد ثبت را جهت ثبت نهایی به دبیرخانه دانشکده ارائه نماید.

۱۱. استاد راهنما پس از مطالعه پروپوزال ارسالی به سامانه پژوهشیار، در صورت مطابقت با اصل پروپوزال تأیید شده در جلسه دفاع از پروپوزال، آن را تأیید می‌نماید.

تغییر موضوع پایان نامه

هر دانشجو تا حداکثر شش ماه پس از ثبت موضوع پایان نامه و فقط یکبار، با ذکر دلایل منطقی از طرف استاد راهنما، تأیید شورای پایان نامه و تصویب نهایی شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، می‌تواند موضوع پایان نامه را تغییر دهد. لازم است دانشجو مجدداً تمام مراحل تأیید عنوان و پروپوزال جدید را، بر طبق فرایند ذکر شده در بالا طی نماید.

اجرا و پیشرفت پایان نامه

۱. دانشجو پس از انتخاب واحد پایان نامه تا زمانی که آن را به پایان نرسانده، موظف است بر اساس تقویم دانشگاهی در نیمسال‌های بعد نیز برای آن ثبت نام و واحد پایان نامه را انتخاب نماید. در این حال نمره پایان نامه در آخرین نیمسال تحصیلی در کارنامه دانشجو ثبت می‌شود.

۲. دانشجو موظف است حداقل هر ۶ ماه یک نوبت گزارشی مکتوب از پیشرفت کار خود را به استاد راهنما ارائه کند. این گزارش با حضور دانشجو و استاد راهنما در جلسه‌ای که اعضای آن توسط شورای پایان نامه تعیین می‌شود، مورد بررسی قرار می‌گیرد. گزارش ارائه شده پس از تأیید استاد راهنما از طریق گروه به شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تحویل می‌گردد. در صورت تعویق در ارائه گزارش پیشرفت، پس از بررسی در شورای پایان نامه، نسبت به نحوه برخورد با دانشجو تصمیم‌گیری خواهد شد.

۳. دانشجو موظف است علاوه بر گزارش شش ماهه، در هر زمانی که استاد راهنما تعیین کند نتیجه تحقیقات خود را به وی گزارش کند.

۴. حداقل و حداکثر زمان مهلت اجرای پایان نامه:

حداقل فاصله زمانی لازم بین زمان ثبت پروپوزال در دانشکده تا جلسه دفاع از پایان نامه یک سال است؛ حداکثر مهلت برای اجرای پایان نامه تا پایان مدت مجاز تحصیل در مقطع دکتری است.

پیش دفاع از پایان نامه

۱. دانشجو موظف است فرایند مربوط به اجرای پایان نامه دکتری تخصصی (PhD) و برگزاری جلسه پیش دفاع را مطالعه نماید (پیوست ۴).

۲. دانشجو موظف است فرم مربوط به جلسه برگزاری پیش دفاع از پایان نامه را از شورای پایان نامه دریافت و پس از تکمیل در جلسه پیش دفاع و تأیید استاد راهنما به شورای پایان نامه تحویل دهد. نمونه فرم صورت جلسه پیش دفاع از پایان نامه در پیوست شماره ۵ آورده شده است.

۳. دانشجو موظف است قبل از جلسه دفاع در یک جلسه علنی پیش دفاع، در حضور استادان گروه یا دانشکده و دانشجویان ذی‌ربط، موضوع تحقیق خود را تشریح نماید.
- تبصره: بخش‌هایی که در جلسه پیش دفاع توسط دانشجو ارائه می‌گردد شامل بیان مسئله (مقدمه و فرضیات)، اجرا و نتایج به دست آمده از پژوهش است. بخش‌های مرور متون و بحث در جلسه دفاع نهایی ارائه می‌گردد.
۴. توصیه می‌شود در جلسه پیش دفاع، از هیئت‌داوران پیشنهادی برای جلسه دفاع دعوت شود.
۵. جلسه پیش دفاع با ریاست استاد راهنمای اول و با حضور نماینده شورای پایان‌نامه، استادان راهنما و مشاور و حداقل یک نفر دیگر از اعضای هیئت‌داوران پیشنهادی برای جلسه دفاع رسمیت می‌یابد.
۶. پس از جلسه پیش دفاع و تأیید انجام اصلاحات توسط استاد راهنما، مدیر گروه درخواست برگزاری جلسه دفاع با ترکیب هیئت‌داوران پیشنهادی را برای شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تأیید می‌نماید.
- تبصره: در صورتی که در جلسه پیش دفاع، پایان‌نامه تأیید نگردد، جلسه پیش دفاع برای صدور مجوز دفاع فقط یکبار تکرار می‌شود. در صورت عدم تأیید در بار دوم، ادامه کار دانشجو تابع سایر مقررات دانشگاه می‌باشد.
۷. در صورت تأیید پایان‌نامه در جلسه پیش دفاع، دانشجو باید با رعایت سقف مدت مجاز دوره آموزشی و سایر مقررات آموزشی دانشگاه، از پایان‌نامه خود دفاع کند. توصیه می‌شود حداکثر طی یک ماه، دفاع از پایان‌نامه انجام گیرد.

دفاع از پایان‌نامه

۱. دانشجو موظف است فرایند مربوط به برگزاری جلسه دفاع را مطالعه نماید (پیوست ۴).
۲. بعد از تکمیل و تدوین پایان‌نامه توسط دانشجو که اتمام آن را استاد راهنمای پژوهشی اعلام می‌کند و پس از تأیید کتبی اعضای هیئت‌داوران پیش دفاع، مبنی بر قابل دفاع بودن پایان‌نامه، دانشجو موظف است در جلسه‌ای که زمان آن را بنا به پیشنهاد گروه، شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تعیین می‌نماید، در حضور هیئت‌داوران از پایان‌نامه خود دفاع نماید.
۳. مدارک لازم جهت کسب مجوز دفاع از پایان‌نامه، حداقل ۱۵ روز کاری قبل از شروع جلسات شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده جهت بررسی اولیه و تأیید تاریخ دفاع، توسط دانشجو به اداره آموزش تحصیلات تکمیلی دانشکده تحویل داده شود، این مدارک شامل:
 - الف. صورت جلسه پیش دفاع؛
 - ب. فرم تکمیل شده درخواست دفاع و تأییدیه راهنما مبنی بر آمادگی دانشجو با امضای اساتید راهنما، مشاور و نماینده شورای پایان‌نامه؛

نمونه فرم تأییدیه استاد راهنما مبنی بر آمادگی دانشجوی و درخواست دفاع در پیوست شماره ۶ و ۷ آورده شده است.

پ. متن پایان‌نامه بر طبق شیوه‌نامه نگارش پایان‌نامه (بخش پنجم)؛

ت. دانشجویان موظفاند حداقل دو مقاله ISI یا PUBMED (یا معادل آن‌ها بر اساس آیین‌نامه پایان‌نامه‌های محصول محور) از مجموع فعالیت‌های مرتبط با رشته خود (شامل پایان‌نامه، پروژه، کارآموزی، ...) که در دوره دکتری تخصصی منتشر شده باشد ارائه نمایند تا اجازه دفاع از پایان‌نامه را اخذ نماید. حداقل یکی از مقالات فوق می‌بایست مستخرج از پایان‌نامه دانشجوی بوده و لازم است دانشجوی در کلیه مقالات، آدرس دانشکده و گروه مربوطه را به‌عنوان اولین آدرس خود در مقاله ذکر نموده باشد. در مقاله منتج از پایان‌نامه، باید دانشجوی نویسنده اول باشد.

مقاله دوم که لزوماً منتج از پایان‌نامه نیست، باید در حوزه تخصصی دانشجوی باشد و دانشجوی باید به‌عنوان اولین آدرس (Affiliation) خود دانشگاه علوم پزشکی تهران را ذکر کرده باشد. شورای تحصیلات تکمیلی هر دانشکده باید سایر شرایط مربوط به مقاله دوم (اعم از جایگاه دانشجوی در مقاله و یا تعداد دانشجویانی که از یک مقاله می‌توانند استفاده کنند) را تعیین کرده و به اطلاع شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه و دانشجویان مربوطه برساند.

تبصره: با توجه به اهمیت و ضرورت مقابله با موارد احتمالی فریب‌کاری و سرقت ادبی^۲ در انتشارات، اساتید راهنما و مشاور از نبود موارد مذکور در انتشار نتایج پایان‌نامه دانشجوی اطمینان حاصل می‌نمایند. هر زمان که مشخص شود مقاله تهیه‌شده یا منتشرشده توسط دانشجوی مشمول موارد فوق است، دانشجوی نمی‌تواند از پایان‌نامه خود دفاع نماید و جهت برخورد قانونی به مراجع مربوطه در دانشگاه معرفی می‌شود.

برگزاری جلسه دفاع از پایان‌نامه

۱. دانشجوی موظف است در این جلسه، گزارشی از کار تحقیقاتی و پایان‌نامه خود را ارائه نموده و از آن دفاع نماید.
 ۲. دانشجوی موظف است فرم مربوط به صورت‌جلسه جلسه دفاع و ارزشیابی دفاع از پایان‌نامه را از سایت دانشکده مربوطه تهیه نماید.
 ۳. نمونه فرم صورت‌جلسه دفاع و ارزشیابی دفاع از پایان‌نامه در پیوست ۸ و ۹ آورده شده است.
- هیئت‌داوران به پیشنهاد شورای پایان‌نامه، با هماهنگی استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه تعیین می‌شوند.

^۲ Fraud and Plagiarism

۴. هیئت‌داوران متشکل از استادان راهنمای پژوهشی و مشاوران و دو نفر عضو هیئت‌علمی داخل دانشگاه و دو نفر عضو هیئت‌علمی سایر دانشگاه‌ها یا مؤسسات تحقیقاتی در رشتهٔ مربوطه است. توصیه می‌شود یکی از داوران داخل دانشگاه از خارج از گروه آموزشی مربوطه باشد.
- تبصره ۱: داوران باید دارای حداقل درجه استادیاری و سه سال سابقه تدریس یا پژوهش در دورهٔ تحصیلات تکمیلی باشند.
- تبصره ۲: حداقل یک نفر از اعضای هیئت‌داوران داخل دانشگاه و حداقل یک نفر از اعضای هیئت‌علمی سایر دانشگاه‌ها یا مؤسسات تحقیقاتی در رشته مربوطه باید دارای درجه دانشیاری یا بالاتر باشد.
۵. یک نفر از اعضای هیئت‌داوران با حکم رسمی از طرف تحصیلات تکمیلی دانشگاه، به‌عنوان نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه در جلسه دفاع شرکت می‌نماید.
۶. با حکم رسمی معاون آموزشی دانشکده، یک نفر از اعضای هیئت‌علمی دانشکده به‌عنوان ناظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده در جلسه دفاع شرکت می‌کند.
۷. جلسهٔ دفاع با ریاست استاد راهنمای پژوهشی تشکیل و با حضور ناظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، استادان راهنما و مشاور و نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه و حداقل دو تن دیگر از اعضای هیئت‌داوران رسمیت می‌یابد. تعداد اعضای هیئت‌داوران نباید در هیچ شرایطی کمتر از ۵ نفر باشد.
- تبصره ۱: در صورتی که استاد راهنما نتواند در جلسه دفاع حضور داشته باشد، با اطلاع قبلی، امکان شرکت در جلسه با استفاده از ویدیو کنفرانس امکان‌پذیر است.
- تبصره ۲: در شرایط خاص استاد راهنما می‌تواند با ذکر دلایل موجه، جانشینی برای حضور در جلسه دفاع معرفی کند که باید از قبل به تأیید مدیر گروه رسیده باشد و این موضوع، یعنی برگزاری جلسه دفاع بدون حضور هیچ‌یک از اساتید راهنما، باید به تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده رسیده باشد.
- تبصره ۳: اعلام موافقت کتبی هر یک از عوامل راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه که قادر به حضور در جلسه دفاع نیست، با ذکر اینکه محتوای پایان‌نامه را مطالعه نموده و آن را قابل دفاع می‌داند، الزامی است.
۸. دانشجو موظف است برحسب خواسته داوران، پرینت یا فایل الکترونیک پروپوزال و پایان‌نامه را در اختیار ایشان قرار دهد.
۹. زمان و مکان برگزاری جلسه دفاع باید حداقل یک هفته قبل از موعد مقرر و با اعلام کتبی به‌وسیله مسئولین دانشکده به اطلاع اساتید راهنما، مشاور و داوران و یا درج آگهی در تابلو اعلانات دانشکده، گروه و محل برگزاری جلسه دفاع توسط دانشجو، به اطلاع عموم برسد.
- تبصره: تغییر ساعت، روز و مکان جلسه دفاع فقط یک‌بار و در صورت موافقت شورای پایان‌نامه و پس از هماهنگی با دانشکده، امکان‌پذیر است.

۱۰. دانشجو برای جلسه دفاع باید نسخه الکترونیکی و پرینت پروپوزال و پایان‌نامه خود را به همراه داشته باشد و از شیوه‌های مناسب (مانند پاورپوینت و ...) برای ارائه استفاده کند.
۱۱. دانشجو مسئول هماهنگی جهت آماده بودن محل دفاع، نور و پروژکتور، کامپیوتر و سایر موارد لازم جهت برگزاری مناسب جلسه دفاع است.
۱۲. در جلسه دفاع، دانشجو مسئول پاسخگویی به سؤالات داوران است و تنها در صورتی که دانشجو علیرغم ارائه توضیحات، قادر به مجاب نمودن داوران نشود، اساتید راهنما و مشاور می‌توانند توضیحات خود را ارائه نمایند.

ارزشیابی پایان‌نامه

معیارهای ارزشیابی پایان‌نامه

۱. وظیفه هیئت‌داوران، ارزیابی دقیق و احراز کفایت دستاوردهای علمی و صحت پایان‌نامه با توجه به معیارهای زیر است:
 - محتوای پژوهشی و نوآوری علمی؛
 - نحوه نگارش و تدوین محتوای پایان‌نامه؛
 - کیفیت دفاع از یافته‌ها؛
 - محصولات پایان‌نامه؛
 - رعایت زمان‌بندی اجرای پایان‌نامه.
۲. سقف امتیاز پایان‌نامه حداکثر بیست (۲۰) است که با توجه به جدول زیر محاسبه می‌شود:

ردیف	معیار	نمره
۱	محتوای پژوهش و نوآوری پایان‌نامه	۱۲-۰ نمره
۲	نحوه ارائه در جلسه دفاع	۳-۰ نمره
۳	نحوه نگارش و تدوین محتوای پایان‌نامه	۲-۰ نمره
۴	نحوه رفتار و رعایت اخلاق حرفه‌ای	۲-۰ نمره
۵	رعایت زمان‌بندی اجرای پایان‌نامه	۱-۰ نمره

- ✓ نشانگرهای محتوای پژوهشی و شاخص‌های نوآوری علمی:
- مطابقت پایان‌نامه با پروپوزال؛
 - خلاصه فارسی و انگلیسی برگرفته از مفاد پایان‌نامه؛
 - کیفیت پژوهش (از نظر محتوای بخش‌های پایان‌نامه شامل بیان مسئله، مرور متون، روش تحقیق، یافته‌ها و استنتاج‌های علمی، کافی و به‌روز بودن منابع مورد استفاده)؛

- کیفیت مقالات چاپ شده (یا با پذیرش قطعی) در مجلات علمی معتبر؛
- مرتبط بودن مقالات چاپ شده (یا با پذیرش قطعی) با موضوع پایان نامه؛
- متناسب بودن زمان چاپ (یا پذیرش قطعی) مقالات با زمان انجام پایان نامه؛
- تعداد و کیفیت اختراع ثبت شده و تولید دانش فنی، طبق آیین نامه مصوب مربوطه.
- ✓ نشانگرهای نحوه ارائه در جلسه دفاع:
 - اثبات نوآوری پایان نامه؛
 - تسلط بر موضوع پایان نامه؛
 - طبقه بندی و انسجام مطالب؛
 - رعایت وقت جلسه؛
 - استفاده مناسب از ابزار کمک آموزشی؛
 - شیوایی بیان؛
 - توانایی پاسخگویی به سؤالات داوران.
- ✓ نشانگرهای نحوه نگارش و تدوین محتوی پایان نامه:
 - رعایت اصول نگارش ادبی؛
 - روان بودن متن؛
 - رعایت شیوه نگارش پایان نامه مصوب دانشگاه شامل:
 - مشخصات صفحه اول؛
 - مشخصات صفحات داخلی؛
 - شیوه نگارش منابع و مأخذ.
- ✓ نشانگرهای معیار رعایت زمان بندی اجرای پایان نامه:
 - ارائه به موقع گزارش های ۶ ماهه؛
 - اتمام پایان نامه در زمان مناسب.

ارزشیابی نهایی پایان نامه و نمره دهی

۱. وظیفه ارزشیابی نهایی پایان نامه به عهده هیئت داوران است که نتیجه آن به صورت نمره متجلی می گردد. هیئت داوران بلافاصله پس از جلسه دفاع، در جلسه ای جداگانه و بدون حضور دانشجو، فرم ارزشیابی را تکمیل نموده و نماینده تحصیلات تکمیلی دانشکده، پس از جمع بندی نمره را اعلام می کند. نمره دهی توسط هیئت داوران انجام می شود.

۲. هیئت داوران در پایان جلسه دفاعیه پس از شور و بررسی در خصوص اصالت و صحت پایان نامه امتیاز آن را با تأکید بر رتبه به شرح زیر سطح بندی می نماید:

ردیف	رتبه	نمره
۱	عالی	۱۹-۲۰
۲	بسیار خوب	۱۸-۱۸/۹۹
۳	خوب	۱۶/۵-۱۷/۹۹
۴	قابل قبول	۱۵-۱۶/۴۹
۵	غیر قابل قبول	کمتر از ۱۵

تبصره: رتبه و نمره پایان نامه در کارنامه ثبت می شود ولی در میانگین کل محاسبه نمی شود.
 ۳. ملاک تصمیم گیری در خصوص نمره پایان نامه میانگین نمرات حداقل پنج نفر از اعضای هیئت داوران است.

تبصره ۱: در صورتی که دانشجوی طی دوران تحصیل خود یک مقاله ISI یا PUBMED علاوه بر دو مقاله شرطی پایان نامه و با آدرس دانشگاه چاپ کرده باشد تا یک نمره تشویقی به نمره پایان نامه وی اضافه بر حسب جایگاه ایشان در مقاله خواهد شد.

تبصره ۲: در صورتی که پایان نامه از نظر هیئت داوران غیر قابل قبول تشخیص داده شود، دانشجو می تواند در مدتی که از حداکثر مدت مجاز تحصیل وی تجاوز نکند، پایان نامه خود را کامل و بار دیگر در زمانی که هیئت داوران تعیین می کند، از آن دفاع نماید. دانشجویی که در فرصت تعیین شده نتواند از پایان نامه خود دفاع نماید از تحصیل محروم شده و مدرک و سوابق تحصیلی دریافت نمی کند.

۴. دانشکده موظف است نتیجه قبولی یا عدم قبولی یا تمدید مهلت دفاع دانشجویان را حداکثر ۲ هفته پس از زمان مقرر برگزاری جلسه دفاع به همراه فرم صورت جلسه مربوطه به اداره کل تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال نماید. تنظیم و تکمیل صورت جلسه دفاع در انتهای جلسه و تحویل آن به تحصیلات تکمیلی دانشکده الزامی است.

آیین نامه پایان نامه های کاربردی و محصول محور

نحوه ارزشیابی و نمره دهی به پایان نامه های کاربردی و محصول محور، بر اساس آیین نامه مربوطه می باشد.

بخش چهارم: اعتبار مالی و حقوق معنوی پایان نامه

اعتبار مالی

نحوه و میزان تأمین اعتبار پایان‌نامه‌ها، مقطع دکتری تخصصی:

۱. کلیه پایان‌نامه‌های این مقطع مبلغ ۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از محل اعتبارات آموزشی و در قالب قراردادی که در دانشکده‌های مربوطه منعقد می‌گردد تأمین شده و مابقی (در صورت نیاز) پس از تصویب در شورای پژوهشی دانشگاه در قالب قرارداد طرح تحقیقاتی با معاونت پژوهشی تأمین اعتبار خواهد شد.
۲. معاونت آموزشی و پژوهشی دانشگاه تأمین اعتبارات لازم برای اجرای پایان‌نامه‌ها را در اولویت خود قرار می‌دهند و اعتبار لازم برای عقد قراردادهای پایان‌نامه‌ها در دانشکده‌ها را در سقف تصویب شده تأمین می‌نمایند. برای تأمین اعتبار پایان‌نامه‌های با بودجه بالاتر از سقف مصوب دانشکده، پایان‌نامه مذکور می‌تواند به‌عنوان طرح تحقیقاتی به معاونت پژوهشی دانشگاه ارسال گردد و تأمین اعتبار آن‌ها در اولویت قرار می‌گیرد.
۳. اعتبار پرداخت شده از سوی تحصیلات تکمیلی برای پایان‌نامه، فقط جهت پرداخت هزینه‌های انجام پایان‌نامه و به‌منظور تهیه ملزومات اجرایی بوده و نباید به‌عنوان حق‌الزحمه استاد راهنما و یا دانشجو در نظر گرفته شود.
۴. مراحل پرداخت مبلغ قرارداد به شرح زیر خواهد بود:
 - الف. ۴۰٪ مبلغ اعتبار پایان‌نامه به‌عنوان مرحله اول در قبال تهیه و تدوین پروپوزال پایان‌نامه و تأیید آن توسط دانشکده به مجری پرداخت می‌گردد.
 - تبصره: با توجه به رشته و در صورت نیاز، دانشکده‌ها اجازه خواهند داشت پس از تصویب پروپوزال پایان‌نامه در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و از هنگام شروع کار تا سقف ۸۰٪ از بودجه مصوب را به‌عنوان پیش‌پرداخت در وجه استاد راهنما واریز نمایند. بدیهی است تسویه حساب کامل منوط به ارائه گزارش انجام پروژه و دفاع از پایان‌نامه خواهد بود.
 - ب. ۴۰٪ مبلغ اعتبار پایان‌نامه به‌عنوان مرحله دوم در قبال ارائه گزارش و تأیید آن در دانشکده مربوطه به مجری پرداخت می‌گردد.
 - پ. ۲۰٪ مبلغ اعتبار پایان‌نامه به‌عنوان تسویه حساب نهایی در قبال برگزاری جلسه دفاع و ارائه ۲ نسخه پایان‌نامه مورد تأیید ناظرین (هیئت‌داوران پایان‌نامه) و همچنین ارائه گزارش نهایی در نرم‌افزار پژوهشیار به مجری پرداخت می‌گردد.
۵. پس از پایان هر یک از مراحل فوق در صورت عدم انجام تعهدات توسط پژوهشگر، دانشکده مجاز است نسبت به لغو قرارداد و مطالبه خسارت، ادامه و یا تمدید و یا واگذاری اقدام نماید.

حقوق معنوی

۱. اسم دانشجو در مقالات منتج از پایان‌نامه که خود وی آن‌ها را نوشته است نفر اول است و اسامی استاد راهنمای پایان‌نامه و سایر همکاران پایان‌نامه بر اساس توافق کلی و تحت نظارت استاد راهنمای پایان‌نامه و بر مبنای اصول اخلاق در انتشارات علمی مشخص خواهد شد.
۲. مقاله منتج از پایان‌نامه که دانشجو برای دفاع آن را ارائه می‌دهد تا بتواند از پایان‌نامه خود دفاع نماید باید توسط دانشجو نوشته شده باشد و لذا نام وی به‌عنوان نویسنده اول باشد. استاد راهنمای اول (یا هر یک از اعضای تیم که استاد راهنما تأیید می‌کند) باید به‌عنوان نویسنده مسئول باشند. مناسب است استاد راهنما نوشتن سایر مقالات را نیز به دانشجوی مربوطه بسپارد اما در صورتی که این کار به تشخیص وی میسر نبود، استاد راهنما در مورد نگارش سایر مقالات و ترتیب اسامی مطابق با اصول اخلاق در انتشارات تصمیم‌گیری خواهد نمود.
۳. دانشجو موظف است آدرس گروه، دانشکده و دانشگاه را به‌عنوان آدرس اول خود ذکر کند. قرار دادن آدرس‌های دوم و به بعد با تأیید استاد راهنمای پژوهشی دانشجو امکان‌پذیر است. دانشجو در کلیه مقالات بعدی که بعد از دفاع و بر اساس داده‌های پایان‌نامه خود منتشر می‌کند، موظف است با استاد راهنمای پژوهشی خود هماهنگ کرده و آدرس گروه مربوطه را به‌عنوان یکی از آدرس‌های خود در مقاله ذکر نماید.
۴. کلیه فعالیت‌های پژوهشی مرتبط با پایان‌نامه دانشجوی دکتری تخصصی و بالأخص چاپ مقالات پژوهشی یا ثبت اختراع و نظایر آن قبل از ارسال به مجلات یا مراجع ذی‌ربط جهت چاپ، ثبت یا تأیید، منحصرأ باید با نظارت، تأیید و از طریق استاد راهنمای پژوهشی دانشجو صورت پذیرد.
۵. نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان‌نامه‌های تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران، مبین بخشی از فعالیت‌های علمی پژوهشی دانشگاه است بنابراین به‌منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش‌آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می‌شوند:
در صورت اقدام به چاپ پایان‌نامه خود، مراتب را قبلاً به‌طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی دانشگاه» اطلاع دهد؛ در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:
«کتاب حاضر، حاصل پایان‌نامه دکتری تخصصی نگارنده در..... رشته است که در سال..... در دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران به راهنمایی سرکار خانم/ جناب آقای دکتر، مشاوره سرکار خانم/ جناب آقای دکتر و مشاوره سرکار خانم/ جناب آقای دکتر..... از آن دفاع شده است.»

بخش پنجم: راهنمای تدوین پایان نامه

راهنمای تدوین پایان نامه

۱. از آنجاکه پایان نامه از انتشارات رسمی دانشگاه تلقی می شود و در مجامع و انتشارات علمی قابل استناد می باشند، ضروری است بر اساس معیارها و ضوابط قابل قبول علمی تهیه گردد. به منظور رعایت نکات فوق و ایجاد هماهنگی از نظر شکل ظاهری، نحوه تایپ، صحافی و صفحه پردازی پایان نامه تحصیلی دانشجویان دوره دکتری تخصصی (PhD)، لازم است که پایان نامه ها بر اساس فرمت تعیین شده از سوی دانشگاه علوم پزشکی تهران تهیه شوند.

۲. شیوه نامه نگارش و کلیه فرم های مورد نیاز در فرایند انجام پایان نامه، از طریق سامانه معاونت آموزشی دانشگاه (<http://education.tums.ac.ir>) در دسترس می باشند. لازم به ذکر است که پایان نامه هایی که از استانداردهای تعیین شده برخوردار نباشند مورد قبول دانشگاه قرار نخواهند گرفت.

بخش ششم: پیوست‌ها

پیوست ۱: نحوه انتساب استاد راهنمای تحصیلی و دانشجو

علیرغم تصریح این نکته در آئین‌نامه‌ها که انتخاب استاد راهنمای پژوهشی بر عهده دانشجو است، با توجه به نقش بارز استاد راهنمای تحصیلی در انتخاب موضوع پایان‌نامه توسط دانشجو و با در نظر گرفتن این واقعیت که نهایتاً بسیاری از اساتید راهنمای تحصیلی مسئولیت راهنمایی پژوهشی دانشجو را نیز به عهده خواهند گرفت، در نظر گرفتن چارچوب و مدلی برای این کار در همه گروه‌های آموزشی لازم است. نمونه حاضر از روش‌های پیشنهادی برای این کار است که می‌تواند با اصلاحات موردنظر در هر یک از گروه‌های آموزشی مصوب گردیده و ملاک عمل قرار گیرد.

۱. مدیر گروه یا نماینده وی موظف است در بدو ورود دانشجویان جدید، اطلاعات جامعی از ایشان مشتمل بر سوابق علمی، پژوهشی و اجرایی ایشان دریافت نموده و در اختیار اعضای هیئت‌علمی گروه قرار دهد. همچنین از اساتیدی که داوطلب راهنمایی تحصیلی دانشجویان هستند بخواهد که در صورت تمایل اطلاعاتی مربوط به حیطه و علایق کاری‌شان ارائه دهند و آن‌ها را در اختیار دانشجویان قرار دهد.

۲. انتساب دانشجویان دکتری، به‌صورت انتخاب دوجانبه از طرف دانشجو و استاد صورت خواهد گرفت. به این منظور:

۲.۱. یک نفر از اعضای هیئت‌علمی گروه با تأیید مدیر گروه به‌عنوان امین انتخاب‌شده و وظیفه انتساب دوجانبه را تا انتها به عهده خواهد داشت؛

۲.۲. این فرد موظف است از دانشجویان و اساتید بخواهد، به ترتیب، نام اساتید و دانشجویان موردعلاقه خود را برای انتساب، برحسب اولویت، در فرم از پیش تعیین‌شده‌ای برای ایشان ارسال نمایند. پس از دریافت این اطلاعات، فرد مسئول موظف است مجموع رتبه‌های دو طرف را برای همه‌ی ترکیب‌های دوطرفه محاسبه کرده و بر اساس کم‌ترین جمع رتبه‌ای، انتساب دانشجویان به اساتید را انجام دهد.

تبصره ۱: در انجام این امر، محرمانه بودن و حفظ اطلاعات ارسالی از دو طرف بسیار مهم بوده و فرد مسئول نباید به‌هیچ‌وجه اطلاعات فوق را در اختیار دیگران قرار دهد.

تبصره ۲: فقط در صورت وجود شرایط کاملاً ضروری به صلاح‌دید فرد مسئول، یا در صورت وجود اعتراض رفع نشده از طرف دانشجو (بان) یا استاد (ان)، امکان ارائه اطلاعات محرمانه به مدیر گروه و با صلاح‌دید ایشان، به مراجع دیگر وجود خواهد داشت.

تبصره ۳: به دلیل ایجاد اشکال در کار، دادن رتبه مساوی به اساتید یا دانشجویان از طرف مقابل، ممنوع است.
تبصره ۴: در صورت مساوی شدن جمع رتبه در حالت دو یا چند دانشجو برای یک استاد، در صورتی که دانشجویان نام‌برده با هیچ استاد دیگری جمع رتبه‌ی کمتری نداشته باشند، دانشجویی که رتبه کمتری از استاد دریافت کرده باشد به ایشان منتسب خواهد شد.

تبصره ۵: در صورت مساوی شدن جمع رتبه در حالت دو یا چند استاد برای یک دانشجو و در صورتی که اساتید نام‌برده با هیچ دانشجوی دیگری جمع رتبه‌ی کمتری نداشته باشند، استادی که رتبه کمتری از دانشجو دریافت کرده باشد راهنمای ایشان خواهد شد.

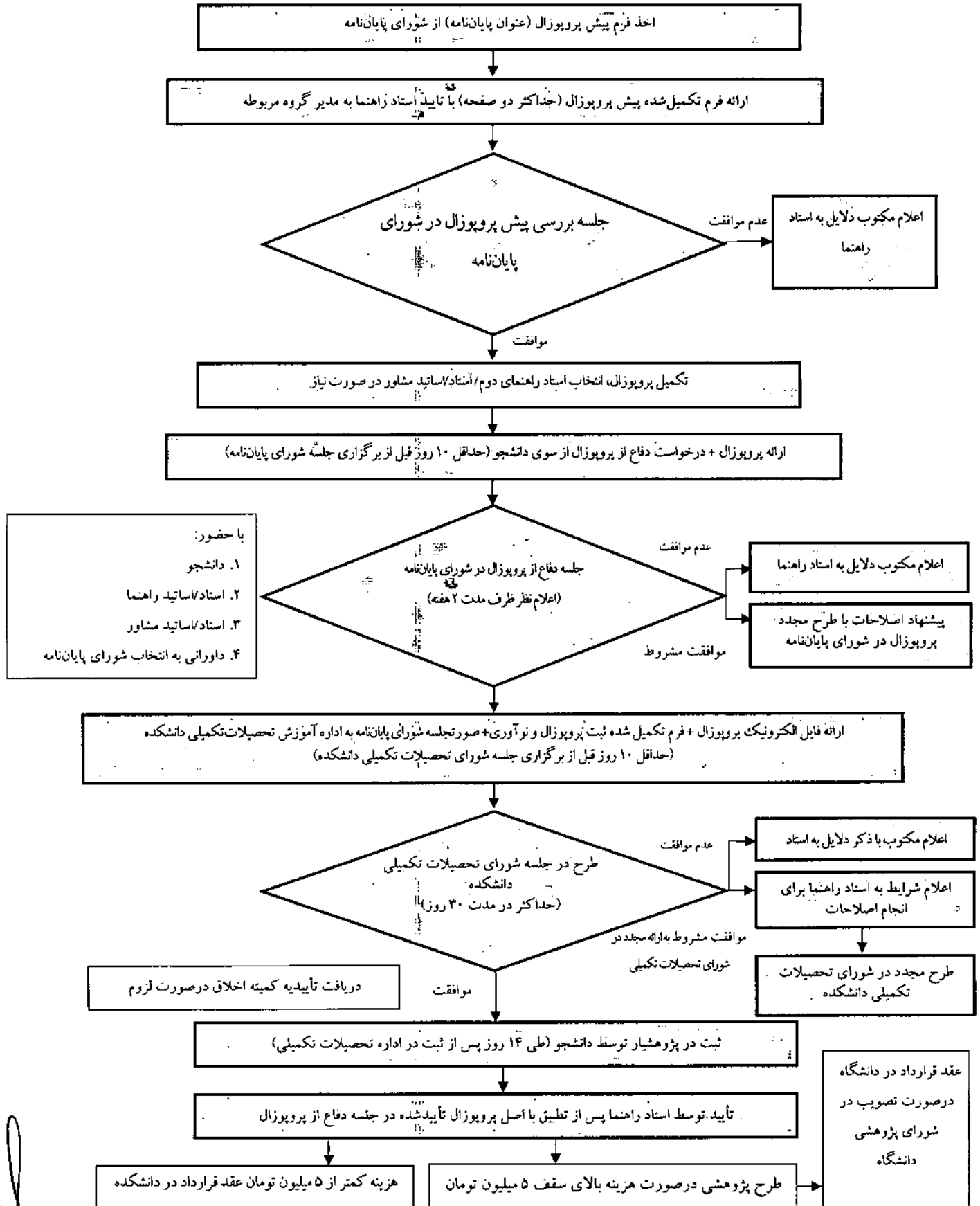
تبصره ۶: در صورت بروز موارد استثنایی که تصمیم برای انتساب بر اساس اصول فوق امکان پذیر نباشد، فرد مسئول موضوع را با مدیر گروه به صورت بی نام مطرح کرده و با راهنمایی ایشان انتساب را انجام خواهد داد.

۳. پس از تعیین نتیجه اولیه توسط فرد مسئول، مراتب به مدیر گروه اعلام و در صورت تأیید ایشان، به اعضای هیئت علمی گروه و همچنین دانشجویان ابلاغ خواهد شد. در صورتی که ظرف یک هفته، اعتراضی وجود نداشته باشد نتایج قطعی تلقی شده و به ذی نفعان منعکس خواهد شد.

۴. انتساب دانشجویان در هر دوره بین اساتید داوطلب صورت گرفته و باید به گونه ای باشد که حداکثر اختلاف بین تعداد دانشجویان این اساتید، یک نفر باشد.

تبصره: در صورت داوطلب نبودن استاد برای راهنمایی حداکثر تعداد ممکن دانشجو در هر دوره، طبیعتاً محدودیت اختلاف تعداد دانشجویان در خصوص ایشان جاری نخواهد بود.

پیوست ۲: فلوجارت فرایند بررسی و تصویب عنوان (پیش پروپوزال) و پروپوزال پایان نامه دکتری تخصصی (PhD)

.....دانشکده

.....گروه

پرسشنامه ارزیابی پروپوزال

عنوان پروپوزال:

۱. عنوان:

گویا است نسبتاً گویا است گویا نیست
در صورتی که گزینه‌های ب و ج را انتخاب می‌کنید لطفاً اشکالات عنوان را بیان فرمایید.

۲. مقدمه و معرفی:

الف) معرفی موضوع:

گویا است نسبتاً گویا است گویا نیست

ب) اشاره به پژوهش‌های قبلی

اشاره شده است اشاره نشده است منابع بیشتر موجود است

ج) ضرورت انجام طرح

گویا است نسبتاً گویا است گویا نیست

لطفاً در صورت نیاز نظرات اصلاحی و تکمیلی خود را مرقوم فرمایید.

۳. اهداف:

الف) آیا اهداف SMART¹ هستند؟ بلی خیر

ب) آیا با تحصیل اهداف اختصاصی، هدف کلی به دست می‌آید؟ بلی خیر

در صورت نامتناسب بودن برخی از اهداف، نظرات خود را ذکر فرمایید:

۴. روش اجرا:

الف) نوع مطالعه با توجه به عنوان و اهداف طرح:

۱- مناسب است ۲- نسبتاً مناسب است ۳- مناسب نیست

ب) حجم نمونه با توجه به نوع مطالعه:

۱- مناسب است ۲- نسبتاً مناسب است ۳- مناسب نیست

ج) روش نمونه‌گیری با توجه به نوع مطالعه:

۱- مناسب است ۲- نسبتاً مناسب است ۳- مناسب نیست

د) ابزار و روش جمع‌آوری اطلاعات با توجه به نوع مطالعه:

- ¹ Specific – target a specific area for improvement.
- Measurable – quantify or at least suggest an indicator of progress.
- Assignable – specify who will do it.
- Realistic – state what results can realistically be achieved, given available resources.
- Time-related – specify when the result(s) can be achieved.

۱- مناسب است ۲- نسبتاً مناسب است ۳- مناسب نیست

ه) روش‌های تجزیه و تحلیل:

۱- مناسب است ۲- نسبتاً مناسب است ۳- مناسب نیست

لطفاً نظرات خود را در مواردی که به روش اجرا مربوط می‌شود به تفکیک هر بند مرقوم فرمایید:

۵. پیش‌بینی زمان لازم برای اجرا: مناسب است کم است زیاد است

۶. هزینه‌ها: مناسب است زیاد است کم است

لطفاً در مورد هزینه‌ها چنانچه نظری دارید مرقوم فرمایید:

۷. مشکلات اجرایی و روش‌های حل آن:

بیان‌نشده بیان‌شده و ناقص است بیان‌شده و صحیح است

۸. ملاحظات اخلاقی:

بیان‌نشده بیان‌شده و ناقص است بیان‌شده و راه‌حل ارائه گردیده است

لطفاً نظرات خود را در زمینه مشکلات اجرایی و ملاحظات اخلاقی مربوط به این پروپوزال مرقوم فرمایید:

۹. اظهارنظر کلی نسبت به پایان‌نامه:

پایان‌نامه قابل قبول نیست پایان‌نامه با انجام تغییرات و اصلاحات قابل قبول است پایان‌نامه قابل قبول است

۱۰. خواهشمند است در خصوص تناسب طرح با پایان‌نامه دانشجویی به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف. آیا طرح فوق کاربردی است و در بهبود شرایط بهداشتی و درمانی جامعه نقش مؤثری دارد؟

بلی نا محدودی خیر

ب. آیا طرح دارای نوآوری می‌باشد و یک مسئله یا سؤال علمی را که قبلاً به آن پاسخی داده نشده است را پاسخ می‌گوید؟

بلی نا محدودی خیر

پ. آیا حجم کار پروژه در حد دوره تحصیلی دانشجوی است؟

بلی نا محدودی خیر

ت. آیا طرح پژوهشی متناسب با اهداف رشته موردنظر تدوین شده است؟

بلی نا محدودی خیر

ث. تناسب طرح با مقطع و رشته دانشجوی:

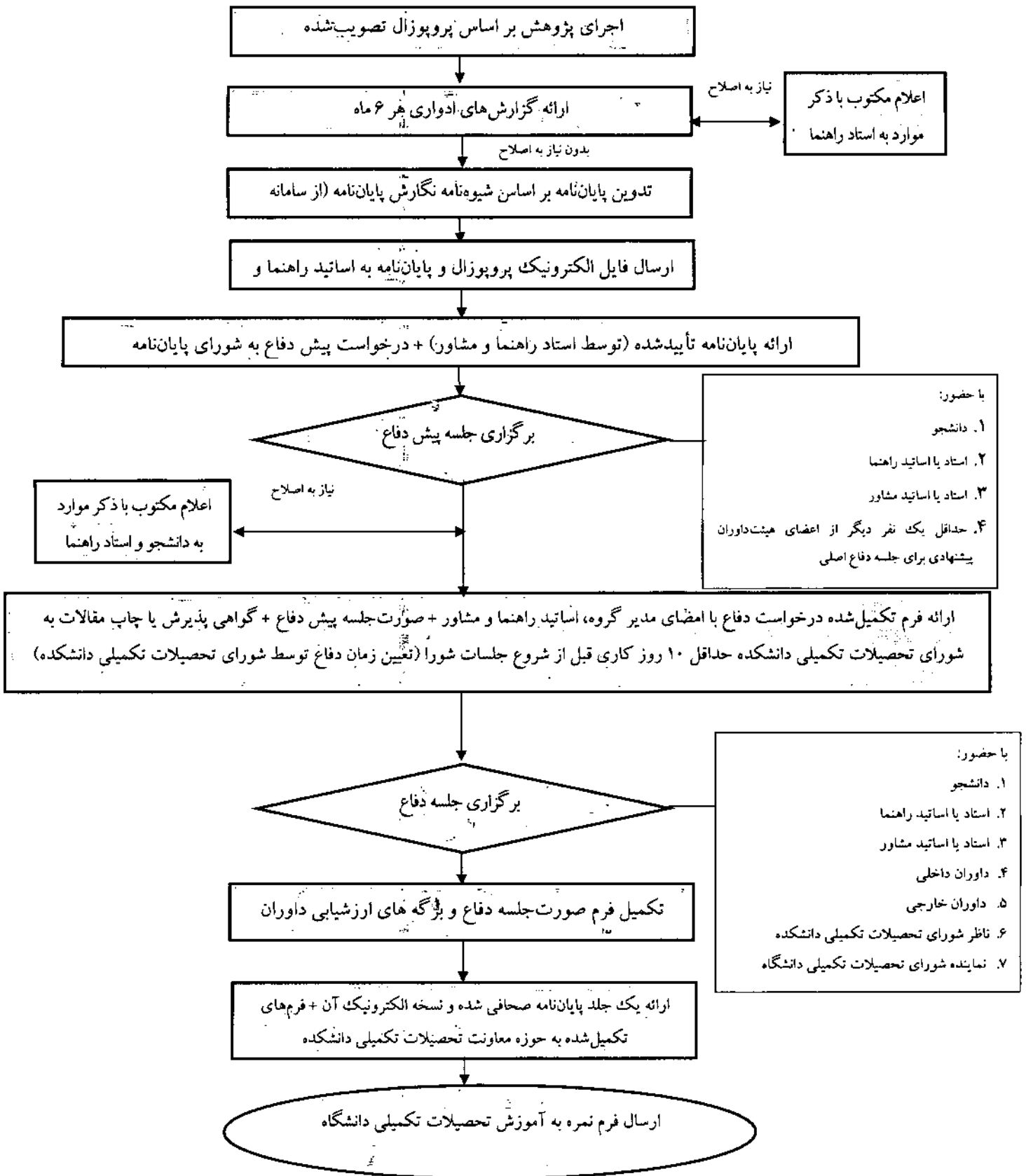
مناسب است نسبتاً مناسب است مناسب نیست

چنانچه نظر کلی دیگری دارید بفرمایید.

نام و نام خانوادگی داوود:

امضا:

پیوست ۴: فرایند اجرای پایان نامه دکتری تخصصی (PhD) و برگزاری جلسات پیش دفاع و دفاع

پیوست ۵: نمونه صورت جلسه پیش دفاع از پایان نامه

دانشکده

گروه

صورت جلسه پیش دفاع از پایان نامه

نام و نام خانوادگی دانشجو:

مقطع PhD:

رشته:

موضوع پایان نامه:

استادان حاضر در جلسه

نام و نام خانوادگی	سمت	رتبه علمی	نام گروه/ دانشگاه	تاریخ و امضا
آقای/خانم دکتر	استاد راهنما			
آقای/خانم دکتر	استاد راهنما			
آقای/خانم دکتر	استاد مشاور			
آقای/خانم دکتر	استاد مشاور			
آقای/خانم دکتر	استاد مشاور			
آقای/خانم دکتر	داور داخل دانشگاه			
آقای/خانم دکتر	داور داخل دانشگاه			
آقای/خانم دکتر	داور خارج از دانشگاه			
آقای/خانم دکتر	داور خارج از دانشگاه			
آقای/خانم دکتر	نماینده شورای پایان نامه گروه			

نتیجه کلی:

۱. پایان نامه قابل دفاع است
۲. پایان نامه غیر قابل دفاع است
۳. پایان نامه مشروط به انجام اصلاحات ذیل قابل دفاع است:

امضای مدیر گروه

پیوست ۶: نمونه فرم تأییدیه استاد راهنما مبنی بر آمادگی
دانشجو برای دفاع از پایان نامه

دانشکده

گروه

تأییدیه استاد راهنما مبنی بر آمادگی دانشجو برای دفاع از پایان نامه

مدیر محترم گروه

به اطلاع می‌رساند پایان نامه خانم/آقای
دانشجوی مقطع : رشته :
که با عنوان:
و به راهنمایی اینجانب تهیه گردیده است، قابل ارائه در جلسه دفاع می‌باشد.
تاریخ و ساعت پیشنهادی برای جلسه دفاع از پایان نامه:

امضای استاد راهنما

پیوست ۷: نمونه فرم اعلام آمادگی برای دفاع از پایان نامه

دانشکده

گروه

فرم اعلام آمادگی برای دفاع از پایان نامه

معاون محترم آموزشی علوم پایه

احتراماً به آگاهی می‌رساند پایان نامه خانم/ آقای دانشجوی رشته
مقطع این گروه با عنوان:

در تاریخ در جلسه پیش دفاع با حضور استاد راهنما، استادان مشاور و نماینده شورای پایان نامه ارائه گردید.
ضمن ارسال صورت جلسه پیش دفاع، تأییدیه استاد راهنما مبنی بر آمادگی دانشجو برای برگزاری جلسه دفاع و دو نسخه از
پایان نامه جهت ارائه به استادان ناظر، اعضای هیئت داوران را به شرح زیر پیشنهاد می‌نماید:
استادان حاضر در جلسه

نام و نام خانوادگی	سمت	رتبه علمی	نام گروه/ دانشگاه	تاریخ و امضا
آقای/خانم دکتر	استاد راهنما			
آقای/خانم دکتر	استاد راهنما			
آقای/خانم دکتر	استاد مشاور			
آقای/خانم دکتر	استاد مشاور			
آقای/خانم دکتر	استاد مشاور			
آقای/خانم دکتر	داور داخل دانشگاه			
آقای/خانم دکتر	داور داخل دانشگاه			
آقای/خانم دکتر	داور خارج از دانشگاه			
آقای/خانم دکتر	داور خارج از دانشگاه			
آقای/خانم دکتر	نماینده شورا			

ضمناً جلسه دفاع در ساعت روز مورخ در گروه برگزار می‌گردد.
استاد ناظر شرکت کننده در جلسه دفاع، تعیین شده در جلسه مورخ شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، جناب آقای/سرکار خانم
می‌باشد.

امضای مدیر گروه

پیوست ۸: نمونه فرم صورت جلسه دفاع از پایان نامه

دانشگاه
گروه

جلسه دفاعیه پایان نامه کارشناسی ارشد/ دکتری تخصصی PhD خانم/آقای: دانشجوی رشته:

تحت عنوان: که به راهنمایی استاد محترم
این پایان نامه با توجه به ضوابط تعیین شده توسط شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه
نمره (به عدد، به حروف.....)

و با درجه عالی بسیار خوب خوب قابل قبول مورد تأیید
هیأت محترم داوران قرار گرفت.

امضا	نام نام خانوادگی	هیئت داوران
	۱.	۱. استاد راهنما
	۲.	
	۱.	۲. استاد مشاور
	۲.	
	۱. از داخل دانشگاه:	۱. داوران
	۲. از داخل دانشگاه:	
	۳. خارج از دانشگاه:	
	۴. خارج از دانشگاه:	

مدیر گروه

نماینده شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه

ناظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه

پیوست ۹: نمونه فرم ارزیابی پایان نامه دانشجویان دکتری
تخصصی (PhD)

دانشکده

گروه

فرم ارزیابی پایان نامه دانشجویان دکتری تخصصی (PhD)

نام و نام خانوادگی دانشجو

عنوان پایان نامه

تاریخ جلسه دفاع

ردیف	اجزای مورد ارزشیابی	حداکثر امتیاز	امتیاز کسب شده
۱	<p>محتوای پژوهش و نوآوری پایان نامه شامل:</p> <ul style="list-style-type: none"> - مطابقت پایان نامه با پروپوزال - خلاصه فارسی و انگلیسی برگرفته از مفاد پایان نامه - کیفیت پژوهش (از نظر محتوای بخش های پایان نامه شامل بیان مسئله، مرور متون، روش تحقیق، یافته ها و استنتاج های علمی، کافی و به روز بودن منابع مورد استفاده) - مرتبط بودن مقالات چاپ شده (یا پذیرش قطعی) با موضوع پایان نامه - متناسب بودن زمان چاپ (یا پذیرش قطعی) مقالات با زمان انجام پایان نامه - ارائه پذیرش مقاله از مجله معتبر خارجی - ارائه پذیرش مقاله از مجله معتبر داخلی (انگلیسی) - ارائه پذیرش مقاله از مجله معتبر داخلی (فارسی) - تعداد و کیفیت اختراع ثبت شده و تولید دانش فنی، طبق آیین نامه مصوب مربوطه 	۱۲	
۲	<ul style="list-style-type: none"> - نحوه ارائه در جلسه دفاع شامل: - اثبات نوآوری پایان نامه - تسلط بر موضوع پایان نامه - نحوه بیان استفاده از روش های آماری - طبقه بندی و انسجام مطالب - رعایت وقت جلسه - استفاده مناسب از جداول، نمودار و عکس - استفاده مناسب از ابزار کمک آموزشی - شیوایی بیان - توانایی پاسخگویی به سوالات داوران 	۳	
۳	<p>چگونگی تدوین و نگارش علمی پایان نامه شامل:</p> <ul style="list-style-type: none"> - رعایت اصول نگارش ادبی - روان بودن متن - رعایت شیوه نگارش پایان نامه مصوب دانشگاه شامل: ✓ مشخصات صفحه اول ✓ مشخصات صفحات داخلی ✓ شیوه نگارش منابع و مأخذ 	۲	
۴	<ul style="list-style-type: none"> - نحوه رفتار و رعایت اخلاق حرفه ای 	۲	
۵	<ul style="list-style-type: none"> - رعایت زمان بندی اجرای پایان نامه - ارائه به موقع گزارش های ۶ ماهه - اتمام پایان نامه در زمان مناسب 	۱	
	جمع امتیاز	۲۰	

نام و نام خانوادگی استاد

امضای استاد